

VII. ROČNÍK STUDENTSKÉ VĚDECKÉ A ODBORNÉ ČINNOSTI (SVOČ) NA PF UK

AUTOR SOUTĚŽNÍ PRÁCE: JUDr. Bc. Vladimír Pele
NÁZEV SOUTĚŽNÍ PRÁCE: Zákon o obětech trestných činů de lege ferenda
OBOR: Trestní právo
POSUDEK VYPRACOVAL: doc. JUDr. Tomáš Gřivna, Ph.D.

---

1. Hodnocení tématu z hlediska jeho aktuálnosti, praktické použitelnosti a teoretického významu

3/3

Zdůvodnění bodového hodnocení:

Volba tématu není pro oponenta překvapením. Doktorand se na zákoně o obětech trestných činů legislativně podílel a je též spoluautorem komentáře k tomuto zákonu. Jak ukazuje praxe, a v tomto ohledu musím dát doktorandovi za pravdu, praxe přistupuje k aplikaci zákony do značné míry formalisticky (viz předávání formulářů s informacemi namísto informování). Jelikož od účinnosti zákona jako celku uběhlo téměř 8 měsíců a zákon je aplikován v denní praxi orgánů činných v trestním řízení, objevily se již první výkladové problémy. Téma práce je proto velice aktuální a má praktickou využitelnost.

2. Hodnocení pojetí práce (systematika, logická stavba, použité metody, prameny)

4/5

Zdůvodnění bodového hodnocení:

Text práce je vcelku přehledně členěn do čtyř základních kapitol, z nichž první je úvod a poslední závěr. Samotné jádro práce tedy tkví ve dvou kapitolách pojednávajících o přínosu zákona a především o jeho konkrétních nedostacích. Systematika a logická stavba práce je podle mého názoru správná. Snad jen exkurs k formální definici trestného činu a materiálním korektivu je poněkud nadbytečný (str. 10 a 11).

Použité metody vědecké práce jsou odpovídající obsahu a rozsahu práce, použity jsou běžné výkladové metody a prostředky, při výkladu logickém jsou aplikovány standardní logické argumenty.

Okruh použitých pramenů je v zásadě dostačující, byť není řazen abecedně podle příjmení autorů. Chybí však některá monografická zpracování, jedné z nich je dokonce doktorand též spoluautorem (Jelínek, J., Gřivna, T. a kol. Poškozený a oběť trestného činu z trestněprávního a kriminologického pohledu. Praha: Leges, 2012, 256 s.)

3. Hodnocení formální stránky práce (jazyková úroveň, přehlednost, grafická úprava a technické zvládnutí textu)

4/4

Zdůvodnění bodového hodnocení:

Z hlediska jazykového je práce na vysoké úrovni. V textu jsem neobjevil gramatické či stylistické chyby, ani neobvyklá slovní spojení. Upozorňuji jen, že zákon č. 141/1961 Sb. je stále účinný (patrně překlep na str. 10).

4. Hodnocení obsahové (věcné připomínky k textu, konfrontace s jinými možnými názory, celkové zvládnutí tématu, zhodnocení závěrů práce, do jaké míry mohou být předmětem diskuse při ústním kole)

7/8

Zdůvodnění bodového hodnocení:

Protože jsem se sám tématem zabýval a chci se mu i nadále věnovat, bylo pro mě zajímavé si práci přečíst, především kritiku právní úpravy. Je pro mě trochu zklamáním, že autor v podstatě opakuje kritiku obsaženou v komentáři k zákonu, pouze z menší části ji obohacuje o další argumenty. Právě při srovnání dříve publikovaných názorů s obsahem soutěžní práce vynikne, kolik času se zpracováním této práce strávil (srov. též bod 4.2. a 4.4. Pravidel SVOČ, která však podle mého názoru porušena nebyla).

Plně respektuji názory autora, s některými závěry, k nimž pisatel dospívá, se mohu snadno ztotožnit, k jiným zastávám odlišné stanovisko. Konkrétně:

- souhlasím, že právní normy mají být vykládány podle jejich skutečného účelu, nemyslím si však, že eventuálně zákonodárcem vyjádřený účel je postačující; daleko snadněji lze dospět k účelu zákona rozbořením jeho ustanovení, a to především tam, kde zákon explicitně uvádí základní zásady, na nichž je zákon stavěn;
- v reakci na termín „čin jinak trestný“ uvádím: Tento termín se užívá v trestním zákoníku u okolností vylučujících protiprávnost (srov. § 28 až § 30 TrZ), u ochranných opatření v souvislosti s nepřičetností (§ 99, § 100) a u trestného činu opilství (§ 360 TrZ), kde je dokonce znakem objektivní stránky trestného činu. Tentýž termín je užit i v zákoně o soudnictví ve věcech mládeže v širším významu [srov. § 2 odst. 2 písm. a), § 5 odst. 2 ZSM], neboť kryje i nedostatek příslušného stupně rozumové a mravní vyspělosti a nedostatek věku. Z teoretického hlediska lze za čin jinak trestný považovat i jednání za ostatních okolností vylučujících protiprávnost (jako je přípustné riziko - § 31, nebo oprávněné použití zbraně - § 32). Je sporné, nakolik to bude i čin, který sice naplňuje všechny znaky trestného činu, ale z důvodu aplikace zásady subsidiarity trestní represe vyjádřené v § 12 odst. 2 TrZ nebyla vyvozena trestně odpovědnost pachatele a důsledky s ní spojené. Práva oběti náleží v zásadě i osobám, na nichž byl spáchán čin jinak trestný ve smyslu všech výše uvedených případů. Opodstatnění této konstrukce tkví v újmě, která oběti vznikla, neboť bude srovnatelná s újmou, jako kdyby k trestnému činu došlo (např. pohlavní zneužití dítěte osobou v době činu nepřičetnou). Při takto široce vymezeném okruhu případů činů jinak trestných je třeba vždy pečlivě zvážit, zdali je na místě poskytnout všechna práva spojená se statutem oběti. Jednotlivé podmínky využití konkrétních práv jsou nastaveny tak, aby bránily zneužívání postavení pojmově široce vymezené oběti (srov. § 3 odst. 1 – „nejde-li zcela zjevně o zneužití postavení oběti“, § 5 odst. 1 – „která tuto pomoc potřebuje“). S určitým zúžením zákon výslovně počítá u peněžité pomoci obětem, kterým byla způsobena újma činem spáchaným osobou trestně neodpovědnou. V § 26 je peněžitá pomoc omezena u činů jinak trestných jen na případy nepřičetnosti (srov. výklad k § 26);
- k „oběti trestného činu proti lidské důstojnosti v sexuální oblasti“ se vyjadřuje takto: Nakolik do kategorie trestných činů proti lidské důstojnosti v sexuální oblasti spadá i trestný čin svádění k pohlavnímu styku podle § 202 (trestný čin mimo hlavu III) je sporné. Praktický význam to však nemá, neboť předmětem útoku (a tedy obětí) trestného činu podle § 202 TrZ je dítě, tudíž spadá do kategorie sub a) v § 2 odst. 4 ZOTČ;
- s kritikou § 8 odst. 1 ZOTČ v porovnání s čl. 4 odst. 2 Směrnice souhlasím. Dodávám však, že rozpor či nedostatek lze odstranit i pomocí eurokonformního výkladu, tedy vyložit toto ustanovení ve smyslu čl. 4 odst. 2 Směrnice [rozsah nebo podrobnost informací (...) se mohou lišit v závislosti na konkrétních potřebách a osobních okolnostech oběti a na druhu či povaze trestného činu]. Vnitrostátní právo je třeba vykládat v co možná největším rozsahu ve světle znění a účelu unijní normy, aby se dosáhlo výsledku zamýšleného touto normou. Přitom platí, že nejprve se přistoupí ke konformnímu výkladu a teprve není-li to možné, pak k aplikaci přímého účinku unijní normy. Pokud tedy lze ustanovení zákona o obětech vyložit různým způsobem, je třeba zvolit takový výklad, který bude odpovídat znění (a duchu) Směrnice. Teprve, je-li zde

- takový rozpor mezi zákonem a Směrnicí, který nelze odstranit výkladem, lze přistoupit k aplikaci přímého účinku unijní normy;
- pouze poznámkou se vyjadřují ke kritice § 17 ZOTČ - zabránit kontaktu ve smyslu § 17 ZOTČ lze i způsobem, který nenarušuje kontradiktornost řízení (např. využitím § 111a TrŘ).

5. Stručně celkové hodnocení práce a celkový počet bodů¹

18/20

Závěrečný komentář:

Autor v příspěvku recykloval již své dříve publikované výhrady k zákonu o obětech trestných činů, které částečně obohacuje o další argumenty. Činí tak však zdařilým způsobem a oceňuji, že tímto může přispět k diskusi nad případnou novelizací zákona o obětech trestných činů. Je škoda, že se již nepodílí na legislativních úpravách.

Otázky k ústní obhajobě:

Uveďte, jaké shledáváte hlavní nedostatky zákona o obětech a navrhněte konkrétní řešení k jejich odstranění.

V Praze dne 21. dubna 2014

doc. JUDr. Tomáš Gřivna, Ph.D.
oponent

¹ Celkový počet bodů je součtem bodů udělených v předchozích čtyřech kategoriích.